Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Passionale sanctorum - Cod. Aug. perg. 32

[S.l.], [9. Jahrh.]

Vita sancti Honorati episcopi quod est XVII kalendas. februarias. Sermo habitus sancti Hilarii in depositione. sanctae. memoria. domni. Honorati episcopi

urn:nbn:de:bsz:31-65346

Visual Library

ut in tantis super tantis periculis tantis etiam decretoru
tumentibus minus non terrerentur. Sed breuissimam
quidem temporalem minam iudicantes. Breuiores
uero eius cruciatus simul se disposuerunt. In illo dia
bolo feruore errantes docere & a malis artere & p
uerbo pati. Ita ab omnibus festine et unanimes
cursitabant ut eos quidem qui non consueuerant
circa diuinum uerbum suaderent. eos uero
qui animo incredibiles erant circa di fidem uer
bo diuino subigerent. & hoc non latenter
neq. in opto facere studebant. sed palam &
manifeste obuiam ueritatis culpabant
in religiosis & ignorantibus di uerbum. ita
ostendebant ut opus eorum non uanum uide
ret. nec longe a spe. & hi quidem suadebant
eos ab errore discedere. Illi uero qui suade
bant recipiebant cum gaudio doctrinam
salutiferam ultra modum. & contra dei ppta
hos scos quam plures facere sperarent conp
hensores trahebant ad iudicia. Illi uero sci
nihil contra dicentes sequebantur. & nec
tantum cruciatus plagarum aut suggillati
ones trahentium patiebant. sed & omnia
ad eodem eorum festinanti obuiam ibant.
Religiosissimi & illi quidem feruidi his passio
nibus increscentes uidebant. filii uero dia
boli in maiore ira cumulabantur. & in con
tentionibus exardebant & quidem nouissi
mo offeruntur iudici. Iudex uero respici
ens eos & de uultu & de habitu uerecundos
& honore dignos stupefactus ait ad eos.
Admiror uos uiros quomodo ad tantam aetate
uementes delinquere sustinetis. aut quomo
do ipsi a meritam uobis prudentiae regula de
cidistis. qualiter docere deberetis scire non
possum. uel passiones praecessorum modum uob
imitari. Uerecundor aetate uirum & has cru
ciare pigritor de habitu uiros stimulatus.
& haec quidem iudex ad eos timens uerecun
dia tactus dix. Illi uero sci responderi iussi
sem & ipsos considerantes respondit polieuctus.

non est lamentationis hoc tempus. Tunc &
enim nobis erit lamentandum quando patri
nostro errorem sequentes digna lamenta
tionis opera faciebamus. Tunc miseri scelesti
atq. ignobiles quando uerbum eius nesciebamus. Ita audi nunc contraria eorum quae dixisti.
non propt nos metipsos uerecundi nunc tibi adsisti
mus. sed propt dnm nrm non hono ras
nos propt aetate ut dixisti. sed propter uer
bum cui credidimus. Itaq. scdm digna recte sen
sus sapis. deponens nunc tirannicam potesta
tem. & uerbo xpi dni nri suasus liberam cete
ros ingredere uiam quae sine errore est. sal
ua ab errore constitutos gentem cui creditus es
sed ab homine corruptibili & tirannica po
testate conuiuenti. si hanc uanam tutelam
quam ab aduersariis saluare creditus es
incipies relinquere. Accipe a xpo tutelam
& multo melius tibimetipsi subuenies &
eius possessores magis quae uerbum doce
bis si tirannice legio non suaderis. Ille te
saluum faciet & eius dolores tibi uitam &
nam donabunt. Haec cum dixisset &
uiuacissimus fuit polieuctus intolerabili
ferebatur insilemio principis & iocundo qui
dem prouocatori ad respondendum obtinuit.
Ad poenas uero eiusdem praeparabat quiq. respi
ciens ad pdictos sodales ait. forsitan & uos huic
similia sapiatis. At illi deuotissimi uiri
confessi candidiano etiam & filoromo tamqu
& una uoce & una lingua & eandem professione
pmulgatam. Inreligiosus princeps respondit
ergo eadem cum illo sentiens si similia sapitis.
Et hec dicens questionariis scos tradens igni
corpora eorum consumari precepit.

EXPL · PAS · SCORx · POLIEUCTI · ET CET ·

INCIP · UITA · SCI · HONORATI · EPI · QUOD

xlii · ESI · XVII · KL · FEBRUARIAS ·

SERMO HABITUS · SCI · HILA
RII · IN DEPOSITIONE · SCAE · ME
MORIAE · DOMNI · HONORATI · EPI

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Agnoscitis dilectissimi diem publicis fidelium
meroribus consecratum, qui mihi quamdiu
hos caducos uitae huius dies indulserit,
semper quidem acerbitatibus grauis, plenus
tamen et dignitatis aduenit. Hodie enim
ille sanctae recordationis ecclesiae huius antistes
uirtute sacerdotio nomine honoratus pater
corpore excessit. Quicquid ad clausulam elocuti
onis adiecero, absurdum poterit iudicari.
Si enim dixero ad astra migrauit, ille etiam
dum in terris moraretur inter splendidissima
illa regni dei astra numeratus est. Ad dominum Christo
adsistit. Quando autem ei hic in uita sua ille ad
stetit, cuius omnis uita illam habeat uocem ha
buit: uiuit dominus cui adsto hodie. Dicam terrena
deseruit, cuius ut apostolus ait conuersatio
semper in caelis fuit. Similiter itaque quantum cer
te animus meus habet et quicquid de tali uiro
dicendum occurrerit, ipsa sui magnitudine
congruo exitu caret. Conpugnant memori
bus gaudia; talis reminisci dulce est, tali care
re supplicium. Duplex [meque] materia me prouocat,
illinc me laudum suarum gratia ad sermonem
trahit, hinc ad singultus retrahunt dam
na communia. Ignoscite itaque si desipientibus [b]
si duobus his affectibus mentem meam oris
mei officium tamquam duobus dominis famu
latum congruum negat; quicquid recordatio
in laudis partibus suggerit, totum hoc sibi in
ter damna numerans dolor uindicat.
Quamquam et si adesset mihi serenitas men
tis et famulatu idoneo menti lingua serui
ret, numquid abundantius laus eius pro
ferri sermonibus meis poterat quam in ues
tris sensibus manet? Nemo est ut puto cui
non illius uiri gratia maior occurrat quam
possit opulentissima cuiuslibet proferenda
facundia; qui ergo ut scriptura loquitur
memoria iusti cum laudibus semper est,
nec potest quisquam meritorum inlustri
um uirorum non cum laude memorare, pro

feram ut facultas datur aliqua ex his quae
de illo dilectionis uestrae corda meditantur.
Adiuuabunt utique sensus uestri conatus meos,
et quicquid sermo meus expedire difficile est
uestra pectora sibi propriis cogitationibus elo
quentur. Scriptura quodam loco continet,
hoc est dicere, sapientis conuersatio in con
summationis fine laudatur. Unde et in alio
loco: Ne laudes inquit hominem in uita sua
[f]iterum. Ante mortem ne laudaueris quem
quam; tamquam si diceret, lauda post mor
tem. Inuenientis enim laudibus et laudato locus
uanae exultationis offertur, et laudatori uel
maxime nota adsentationis adfigitur. Mul
timodis autem utile est laudare defunctum;
primum quia dum abest cui gratificari lau
datione possimus, necesse est ut ad largito
rem gratiae dominum laus tota referatur. Dein
de quia sola uirtutis admiratio residet ubi sus
picio adsentationis * uacua iactantiae. Merita
quoque in hoc eius qui laudatur adcrescunt
quod plures sua laude proficiunt. Nec uere
bor nemini forsitan fauorabiliter de meo lo
qui credatur, quia praeter quam nihil non in
fernis dici susurrantibus potest. Nemo est
qui illum non suum computet, suum senserit,
suumque crediderit. Non tamen ego ingenii
fiducia neque fretus eloquio adtingendam
tantum uiri uitam manum mitto. Quam si
quis priscae eloquentiae auctor attinge
ret, non solum nihil facundia ornaret
sed uictus materiae mole succumberet.
Uester me amor prouocat, uester affectus
de illo loquendi aliquid fiduciam subminis
trat. Animabitur ut credimus ipsius me
rito sermo quamuis repentis ingenio, et
quod iacet uerbis eleuabit rebus. Et effuso
in illo caritate uestro ex pectorum conclaue,
est illud notum omnibus oratoria discipli
na [eruditis] quorum laudandam receperint uitam
patriam prius et originem praedicare.

* uirtutes. Defuncti itaque laus in sancta fidelium congregatione plena
plena est aedificationis.

ut quod in propriis uirtutibus deest. in pa
trum gloria praecessisse uideatur; Nos autem
in xpo omnes unum sumus & fastigium no
bilitatis est inter di famulos conputari, nec
addere quicquam nobis ad dignitatem hanc
terrenae originis decus. nisi contemptus suo
potest. Nemo est in caelesti ordine clarior. qua
qui repudiato patrum stemmate. elegit sola
xpi paternitate censeri; Praetermitto itaq.
commemorare auita illi saecularium hono
rum insignia. & quod concupiscibile ac poe
ne summum habeat mundus usq. ad consu
latus prouectam familiae suae nobilitatem.
maiore generositate pectoris fastiditam.
nec placuisse illum sibi de superuacuis suorum
honoribus qui pro amorem ueritatis iam suos
non optabat; Ad illud potius meus sermo fes
tinat. quia fide baptismum in adulescentiae
annis proprio conceperit arbitratu. qua
maturo consilio senius mortem & pauerit. quia
eam ante baptismum uitam carituram, esse
perspexerat. quasi ui uitam suam desiderauerit
uitali fonte renouari. quam dulcis eius infantia
quam modesta pueritia quam grauis adolescentia
fuerit. quam omnes aetatum gradus gratia sem
per & uirtute transcenderit. Maior q. semper
iuuentus sit. prorsus diuino quodam pedago
gio educatum putes; erudit sine aliqua suorum
instantia. seruat lauante eo baptismum prae
ter ulla hominum sollicitudine. & quod his
maius est recenti adhuc & inlibato nito
re fontis. sine admonitore conuertitur;
Sine admonitore dixi; & ubi illud est quod
patria obstabat. quod obluctabatur pater.
quod propinquitas tota retinebat. Intraue
rat enim gratia sua omnium sensus. & cum
eum sibi xps adsumeret. certe cum in suis
omnibus mundus tenebat; Alios dulcedo
sua obligauerat. Alios collegii blandimento
deuinxerat. Alios in uariis iuuenum exerciti
is admiratio saecularium uirtutum quod

& quod illi uitae prioris gratia fuerant, conuer
sione uinculis retrahebatur; Commune
quoddam familiae decus praeripi omnes ti
mebant; & uere quis umquam illum habitus
non quasi proprius accepit. quis aliquando
amictus non ornauit. Itaq. uelut splendidis
simam gemmam & commune omnium decus
eripi. simul patria. simul familiares. si
mul parentes putabant; Neq. enim inmu
tanda haec omnia. & reformanda in me
lius ut uidimus sed quasi moritura crede
bant; Et inde illud erat quod quem omnia
quae adortus erat strenue pater agere
perspexerat. a baptismate quam diu potuit
auertit. timens ne toto simul sicut conse
cutum est religionis amore raperetur;
Inuicit tamen desiderium & amor xpi.
& baptismum discussit patris dissimulati
onibus pueritia fidelis in[illegible]uasit; Ita enim
se adhuc catechuminus in prima fidei rudi
menta formauerat. lasciuam prope
uerentia accipiendi quandoq. baptisma
tis respuens. clericos ut patres honorans.
& pueriliter interdum censu pauperum iuuans
quicquid haberet adhuc illa aetas & plus ut q.
pro nouitate habendi amaret. miseratione
prodigus offerebat; Iam tunc in paruo perfe
meditans cuncta contemnere. & sua simul
uniuersis largiri; his itaq. & talibus exer
citus ad baptismum se tate cum fidei robus
ta prorupit; hinc iam prouidus pater
& terrenae stabilitatis suspicione sollicitus
uariis eum oblectationibus prouocare studi
is iuuentutis licere. Diuersis mundi uo
luptatibus irretire. & quasi in collegium
cum filio adulescente iuuenescere uena
tibus & ludorum uarietatibus occupa
re. & totum ad subiugandam illam stabili
tatem saeculi huius dulcedine amare;
nec inmerito eum saecularis sibi a xpo
praeripi timebat quem inter reliquos

S

ornatissimos iuuenes uelut unicum con
plectebatur; Uerum illi maior inter haec
omnia erat custodiendi baptismatis cu
ra; fastidiebat adolescens quod grandeuus
oblectebatur pater. talis semper adortati
onem compellens. Delectat haec uita sed de
cipit.; Alia in ecclesiis praecepta recitant.
Alia ibi in auribus meis mandata sonuer;
Illic modestia et continentiae et quies et
pudor trahuntur. Hic effrenata luxoria
nutritur. ibi pietas fuget; Hic et erutatio
corporalis illic ad aeternum regnum xps
inuitat. Hic diabolus ad temporale solli
citat. Omne quod in mundo est uanitas
et concupiscentia oculorum et mundus tran
sibit. et concupiscentia eius. qui autem fe
cerit uoluntatem dei. manet in aeternum
sicut et deus manet in aeternum; festine
mus ergo eruere ab his laqueis dum adhuc mi
nus tenemur; difficile diu inligata soluun
tur facilius tenera ~~euellere~~ euellere. quam robusta
succidere; In monte salua animam tuam ne
forte adprehendant te mala conuersa
tionis istius; cito serpit uoluptatis uenenum;
seruanda est xpo et per xpi gratiam sumpta
libertas; alii aurum argentumque miren
tur. dominantur ut uideo metalla domi
nantibus; Alii praedia atque mancipia non
sine animi sui captiuitate possideant. alii
honoribus gaudeant. et honorem diuinae
in se imaginis praemant; Mihi satis est
mancipium non esse uitiorum. mihi salus
gaudium. mihi coniux sapientia. mihi
in uirtutibus uoluptas. mihi xps thesau
rus sit; Pensabit mihi gaudia caduca
melioribus dabit et in hac uita disciplinae
studiis et oblectari et ornari.
Et inter haec dignum fieri caelestibus reg
nis; nec longas talis meditatio moras pertu
lit sed cito se in flammam conuersionis
nutrita huiusmodi fomentis scintilla
proripuit. iugum dominicae seruitutis sub
dita ceruice suscipiens. iugum libertatis
excussit. Intellegens summum esse captiui
tatis genus licentiam iuuentutis; Redigun
tur ad breuitatem capillos. luxoriantes comae
Transfertur ad nitorem mentis uestium
splendor. ceruicis lacteae decus. palleis rigen
tibus occupatur; Transit lasciuia in sani
tatem membrorum uigor animi uigore mu
tatur. uirtus corporis in uirtutem spiritus mi
grat. pallescit ieiuniis speciosa facies. et pri
uata plena fit plena grauitatis; et quid plu
ra repente totus et alio alius ostenditur.
ut non aliter genitor ipsius quam orbatus
filio pater lamentaret; et uere plena mor
tificatio corporis. sed uitae illic sperat;
tota hic parentum persecutio suscitatur;
tunc solum et primum patri contumax fuit.
cuius dei patris filius esse contendit; Ordi
nata iam tunc in eo sicut salomonica cantica
Ita enim profecto memoratus sub diui uoce pro
nuntiat. Ordinate in me caritatem; Or
dinauit plane ille et sub caritatis disposi
tione prospexit. Primo deum tunc proximum
diligendum; Condemnare itaque se senec
tus patris aetatis illius conuersatione cre
debat; occurrit. renititur. comminatur.
Nec tamen illo horum pueritia de freta con
cutitur; Adsistit trono suo dns consolator. nec
dissimulat unum et et germanis suis in
collegium suscitare. qui exemplo ipsius ad
conuersionem uocatus. et senior iuniorem
secutus in probitatem quo uix tempore. sicut
collegio illum ita etiam uirtute coniunctus est.
Hic iam inter illos certamina grata propo
sita. cuius mens ad pietatem mollior cui
esset cibus durior. cui sermo blandior.
cuius amictus asperior. qui loqui rarius.
qui orare crebrius possit. quem minus
detineret lectulus. quem magis lectio.
quem minus inputaret iniuria. que

magis misericordia; quis clar& prompti
us quod sibi detraxiss&; quis libentius hos
piti stratum eden & ceruical illud con
sueti lapidis offerret; quis peregrinum
promptius ante elemosinae dispen
sationem lacrimis foueret; et affectu
prius xpm quam aduenam conuiuio
pasceret; cui honore rarior mundus.
cui frequentius xps; Quis in illa sublimi
tate uirtutum sim et ipsi minor uide
ret & quo magis merito ascenderet;
hoc magis conpunctione decresceret.
Priuatus quidam iam tunc in conuer
satione eorum episcopatus gerebat;
Mentior nisi plerimi episcoporum
didicere ab illis dum excipiunt excipe
re; Nam si qui rigorem illum propo
siti non expauerunt plus illic humani
tatis animo quam refectionis corpore
secum tulerunt; Ordinabant itaque om
nem simul patriam & quantum apud
animos multorum manet custodie
bant. Aliorum ab illis corpora.
aliorum sps prout quisque indigens erat
doctrina aut sumptibus uestiebant;
Instruebantur. alebantur; nullus illic peregrinati
onis labore defessus. Non tamquam ad patriam
& patrimonium suum rura perueniens; nullus illic adulterio
ra discedens. Non tamquam iterum ad domos suas pedem
mouit. & iterum sibi relinquere ciues suos uisus est.
iterum propinquos; Interea amor in illos omnium
crescebat. multiplicabatur. disseminabatur; &
fama in ulteriora quaeque ferebatur; totaque iam
erga illos patria obsequiis & amore & honore cer
tabat; Peruenire illis ad ignobilitatem & paupesta
tem non licebat; quanto magis eorum uita abscondebatur;
tanto magis fama emicabat; alter alterum
laudi obicere & gloriae exponere & ad unum com
mune uirtutem referre; sed dum unusquisque
sub umbra alterius obscurari uolebat; tamquam re
pulsa claritas utrumque radiabat; Iamque illorum

grauitas; quam senilis maturitas; quam rara femina
rum uisitatio. etiam proximarum; atque inter tot
uirtutes totius uanitatis fuga quam blanda consolatio.
& quam sollicita custodia erga eorum salutem qui se
doctrinae eorum mancipauerant; Angelica ab illis uita in
terris ducebatur. In multa patientia. In ieiuniis. In uigi
liis. In castitate. In scientia. In longanimitate. In suauita
te. In spu sco. In caritate non ficta. In uerbo ueritatis In
uirtute di; Pauebant interea illi gloriam suam & odo
rem bonae conuersationis longe lateque diffusum lic&
addi laudem referrent; sibi tamen uanitatis periculum
inferre metuebant. Percepisse se in uita sua mercedem
suam reputabant; humanam conuersationem & gra
tiam fastidientes; heremi amore flagrabant. Inito
itaque consilio & quodammodo passi honoris sui persecu
tionem ad peregrina contendunt. Iterum patria
consurgit. Iterum propinqui reluctantur; spoliari se
sed nunc sanius lumine suo metuunt; quod illic thu
bonae testamen fidei atque amoris fuit; qui nunc consi
liorum qui precum qui lacrimarum ambitus; quis
non illius ibi officium propinqui uindicauit; Aut cuius
lacrimae non cum lacrimis patris certauerunt.
Amittere enim se omnis patria in iuuenibus illis patres
sentiebat; & uere erat illic senectus non annis cana
sed grauis; non curiosa astubus sed moribus uenusta;
Quanta dne dispositio procurationis tuae qui lampadas
tuae fidei igne fulgentes si non loco fixas stare patris
sed per se ferre eas in luminationem diuersorum locorum
inspiras migrandi uoluntatem & fugiendi gloriam.
quae utique multiplicanda erat ipso per se certam
peregrinationem uirtutis augmento; Diripitur
itaque dudum quidem uario misericordiarum
opere uexata. Adhuc tamen larga substantia;
& aequaliter ad patrimonium propinquus atque
extraneus auctionator admittitur; Ita nullus
in lucris dumtaxat parentum respectus est;
ac si rem non suam uendant; possessio quae pau
peribus ex quo adulta fuerat possessa seruiens pau
peribus nunc distribuenda distrahitur; excepit
patria effusam misericordiam; & fletibus effusis
repensat; exeunt de terra sua & de domo & de

cognatione sua & exemplo paruerat abrahae filii
demonstrantur; ne quid tamen iuuenali ausu
temere ab ipsis inceptum putaretur. Adsumunt
senem perfectae consummataeq; grauitatis.
quem semper in xpo patrem computantes.
patrem nominabant, scm caprasium angelica
adhuc conuersatione degentem; Cuiusquam
quam dilectio ura nomen actenus ignorauerit.
& adhuc nesciat uitam, Amicis suis eum xpsan
numerat; Hunc tanquam ordinatorem in
dno atq; custodem suae aetatis adsumunt.
Quos custodes sibi plurima iuuentus elegerat;
Quaeritur ergo peregrinationis latebra, fugie
starn mauirtutis Igitur ubicumq; ubi alia ue
lint nolint fama pariatur, felices terrae & post illis
beati quos caelestem patriam sitiens peregrinus il
luserat; Alia orientis oras & quaecumq; alia plena
scis loca accipiendi exempli gratiam accedant.
Hi quicquid adeunt, exemplis bonis suscitant,
spargitur ubiq; substantia & in omni accessu econt.
bonus xpi odor flagrat, Hunc ipsum iam tunc
cuius hodie memoria pascimur ubi huic mas
siliensis ecclesia pene praeripuit. Obtante illi
us urbis antestite, & alium gaudere collegio,
sed quid non ille feruor lacrimarum certamine
& blandimentorum ambitione euinceret.
Alacrius ergo tanquam nouo admoniti peri
culo. maria transmittunt. expetunt litora
quibus barbaro esset illaq; plurima inpsiserat
romana eloquentia; longum est percurrere
quem ab illis profectum unusquisq; locus traxe
rit. quam salubritatem ecclesiis sine ullo cleri
catus actu inuexerint. quot magistris magistri
in silentio fuerint, Illud commemorasse suffici
at. Intrepide ab illis pro xpi desiderio maris reu
ma toleratum. squalorem ac sterilitatem achaici
litoris expetitam. & tam delicate tam molliter
educatus. Contra tantas aquarum uarietates
decertasse; quod quam graue quam intolerabile
illi teneri tudini fuerit, excessus illic germani
sui beatissimi in xpo uiri uenantii. & infirmitatis

suae ac suorum protestabantur. Jam quid in illo
mothonae funere. aut extulisse se. aut percipisse
crediderit. multiplicibus psallentium indicauit ag
minibus; hic hebreus. hic grecus. hic latinus exultat,
Iudeus ipse respuens xpm fidelem xpi seruum ad
miratur. astra ipsa feruentis chori pulsant. Et ut
credimus cum humanis uocibus angelici chori conci
nunt, fideli famulo suo xps occurrit. Euge uenanti
serue bone & fidelis. et dum audis intra in gaudium
domini tui; Me in toni quos adhuc saeculi gaudia
inpugnant. Accipiunt finem carnis animaeq;
certamina sumit principium uita pennis & gloria.
Hinc iam uobis honoratum urm xps reducit. & oc
culta manu salubritatem regressus sui temperat;
nam quicquid prae & fluens tangit inluminat;
huius italia benedici gaudet introitu. hunc tuscia
uenerantur ac complectitur. & blandissima sper, sacer
dotes suos moras nectit; porro di prouidentia
nobis prospicitur, cuncta disrupit. & qua desi
deria prouocat. hunc in heremum huic urbi
propinquam xps inuitat; Uacantem itaq; insulam
ob nimietatem squaloris. & inaccessam uenena
torum animalium metu alpino Aut longe iugo
subditam petit. praeter secreti oportunitatem
sci ac beatissimi in xpo uiri leontii epi oblectatus
uicinia & caritate constrictus. plurimis tam
nouo ausu retrahere conantibus. nam circum iecti
accolae terribilem illam uastitatem ferebant
& suis illum occupare finibus fidei ambitione
certabant. Uerum ille humanae conuersationis
inpatiens & circumeidi a mundo uel obiectu fre
tu concupiscens. illud ore & corde gestabat
nunc sibi. nunc suis proferens. super aspidem
& basiliscum ambulabis & conculcabis leonem
& draconem. & in euangelii xpi ad discipulos suos
factam promissionem. Ecce dedi uobis potesta
tem calcandi supra serpentes & scorpiones.
Ingreditur itaq; inpauidus & pauorem suorum
securitate sua discutit. fugit horror solitudi
nis. cedit turba serpentium. Aut quae non te
nebrae illud lumen refugerunt. quae nulli

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

medicamento uenena gesserunt. In auditum
uere illud et plane inter miracula et merita illius
deputandum reor. quod tam frequens ut uidimus
in illis ariditatibus serpentium occursus marinis
praesertim aestibus excitatus. Nulli umquam pe
riculo sed nec pauor fuit. quid longius mores coope
rante ut ita dicam xpo. omnia quae prius deterruerat
aduersitate superata honoratus fuit. Castra illic quae
dam dei conlocat. et qui locus dudum homines a sua com
moratione reppulerat. angelicis inlustratur officiis.
Inluminatur latibulum. dum lumen occultatur.
Cedit ignoti prius exilii obscuritas uoluntarii exulis
claritati. Quid ergo emendatio illa conferat.
quocumque honoratus accesserit adesse illic etiam
honorem necesse est. Hic ipse religatur diu euitati
clericatus officio. hic refugam suum sacerdotalis in
fula innectit. et qui uenire ad dignitatem detracta
uerat. ad ipsum dignitas uenit. Apparuit illic prbt
non duplici tantum. sed et multiplici honore dignis
simus. coram quo nullam sacerdotii distantiam. nul
lum nominis priuilegium episcopatus agnosceret.
nemo umquam episcoporum sibi tantum usurpauit.
ut se presbiter illius collegam computaret. Uerum
ille tam integram in sacerdotio. monachi humilitatem
conseruabat quam plene monachus sacerdotii merita
possideret. Industria illic et sua sufficiens electis dei
ecclesiae templum excitatur. Apta monachorum
habitaculis tecta consurgunt. negatae a saeculis a
quae largiter fluunt. In uno ostusio duo ueteris testa
menti miracula praeferentes. Nam cum e saxo erumpe
rent in media maris amaritudine dulces profluebant.
Certatim iam illic omnis regio quaerentes dnm dirige
bat. honoratum expetit. quisquis xpm desiderauit.
et plane xpm quisquis honoratum expetit inuenit.
Illic enim ille totus uigebat. pectus suum quasi praecelsam
arcem et splendidissimum templum insiderat. Illic cas
titas quae est sanctitas fides sapientia et uirtus habita
uit. Ibi iustitia fulsit et ueritas. Itaque uelut effusis ul
nis potentisque brachiis in amplexum suum omnis hoc
est in amorem xpi. Inuitabat omnes undique. ad illum cer
tatim confluebant. et denique adhuc terra quae natio

in monasterio illius ciues suos non habet. quam
ille barbariem non mitigauit. quoties de inma
nibus beluis quam mites fecit columbas. quam
amaros interdum mores xpi dulcedine respersit.
et quorum prauitas sibimetipsis prius paenalis
fuerat eorum postmodum gratia oblectamento
omnibus erat degustata. Deinde hinc suauitate
non poterant non magis ac magis odisse quod fuerat.
Nam uelut educti in nouam lucem antiquum illum
diu insidentium errorum carcerem detestabantur.
pulsa per exhortationis ipsius uaria pestium mox
amaritudo asperitas et rabies locum dabant liber
tati quam xps obtulerat. et delectabat requies post
longam et grauem faraoniam seruitutem. Stupen
da et admirabilis permutatio. Non circeo ut aiunt po
culo ex hominibus feras. sed ex feris omnes xpi uerbum
tamquam dulcissimum poculum honorato ministran
te faciebat. Circe ficta est mulier quae per male
ficium dicebatur homines in feras aut in iumenta mu
tare. Quid enim non extenderit illa instantia cum
alacritate coniuncta. Aut qui lapides non in abra
hae filios uerterentur. ubi tanta in expoliendis men
tibus officina uirtutum. Si minus hominem ad salu
tem suam uiuis exhortationibus permoueret. dnm
oratione constringeret. Omnium ille passiones suas
credidit. et tamquam suas fleuit profectus labo
resque omnium suos computauit. sciens gaudere cum
gaudentibus flere cum flentibus. simul et uitia et
uirtutes omnium in meriti sui cumulum transfere
bat. sicut enim uirtus ad uirtutem excitans. Ita mise
ratio miseris inpensa fructificat. Metit ergo in singulis
plus quam sibi singuli. singulorum enim salus unam
illius gloriam struit. Impiger festinus infatigabilis
perseuerat. prout cuiusque naturam moresque perspexe
rat. Hunc secreto hunc palam illum seuerus hunc
blandus adgreditur. et ad castigandi inmutationem
ipsam plerumque faciem castigationis inmutat. Inde
illud erat quod non facile quemquam tantum uel
amari uidemus uel timeri. Ita enim duos hos affec
tus sui in unoquoque suorum conlocabat. ut amor suus
delicti metum. et timor disciplinae amorem intro

duceret. Incredibile est quanta e illi curae fuerit
ne quam tristitia affligeret. ne cogitatio saecularis
argueret. quam facile perspexerit quid quemque
uexaret. quam singulorum mentes mente gestaret.
Quanta e praeterea pietatis dispensatione puideret.
Ne quem nimii labores grauarent. ne quis nimia
quiete torpesceret. Ipsos si dici potest singulorum
fratrum somnos pio pensauit affectu; (torpentes) uolentes cor
porea desidia semper excutiens. (feruentes) frequentes spu̅ co
gebat ad requiem; Omnium uires omnium animos
omnium stomachos instinctu credo di̅ nouerat.
Uere seruus omnium factus propter ihm xpm.
Mirandum est quomodo unus tot simul officia com
pleuerit. Tam uaria praesertim infirmitate uexa
tus; fortissimos quosq; & recenti adhuc conuersati
one ualidos; Ieiuniis uigiliisq; inpar uiribus
pari lege comitatus est. Infirmos ipse infirmor ui
sitauit; Refrigeria animarum simul prouidit &
corporum; & ne quid cuiquam minus fuisset in
pensum; animo semper recursabat. Hic alget
hic cogitat. illi hic labor grauis est. huic haec esca
non congruit; Ille ab alio laesus est grauē quod hic
intulit. nec minus graue quod iste sensit iniuriam.
Grandi instantia opus est. ut offensam gratia
consequatur. & hic sibi inlatam contumeliam
aut leuem aut nullam computet; hic autem
se grauissimam ictu lisse suspiret; haec illi iugis
opera iugis intentio erat; leuigare omnibus iugū
xpi. & quicquid diabolus immetisset auerteret. dis
cusso culparum nubilo gratiarum serena reuocare
amorem xpi & proximorum amando inserere;
Et mentes omnium tamquam suum pectus excolere.
Innouare gaudia & ad xpi desiderium semper tam
quam primo conuersationis die inardescere. Hinc il
lud erat quod congregatio diuinae cupida seruitutis.
Ad nomen ipsius (ex diuersis) ex diuersa terrarum partibus collec
ta; tam moribus quam linguis dissona in illius amo
rem conspirabat. Omnes dominum omnes patrē
uocabant. In illo sibi patriam ac propinquos & om
nia simul reddita computantes didicerant.
Omnes ipso sibi compatientes dolores ipsius coputasse

Ut non inmerito egregius & in xpo beatissimus
uir saluianus prbr carorum suorum unus in scriptis
suis dixerit. Quod sicut caeli faciem pro sua sol aut
obscuritate aut serenitate mutaret. Ita congregatio
illa caelum sitiens. et caelestibus studiis mancipata
ab ipso uel nubila uel serenitatē mentium quasi a
peculiari in xpo sole susciperet. Ipsoq; congruo con
gruere tur inspirante reualesceret. Hinc illa erat
& adhuc orationibus suis pmanet diffusa in monas
terio suo scis psi gratia tanti doctoris & exemplo &
admonitione firmata. In uariis diris matum doms
et humilitate & mansuetudine. In caritate nō ficta;
et una capitis gloria in diuersitate membrorum.
Magna illi inter haec & aduenas & hospites cura.
Quis enim aliquando illum praeteriret. quis non
quālibet prosperam nauigationem quamlibet suos
uentus aut protantum desiderium commodis sui
contemptor abrupit. Aut si in insula tenere non licuit.
uiolentiam secundae nauigationis obsequium acerris
simam tempestatem computauit. Nemo illuc non
festinus accessit. nemo illic moras suas sensit. nemo
illic non securissimus soluet. prosequente ipso amo
re sumptibus uotis. & tunc primum agnitus tam
quam dudum suos emittente in squalore delitias con
spectu suo ministrabat. Cum tanto omnes gaudio &
alacritate suscipiens tamquam obtasset tamquā
expectasset. Aderat praeterea munificentiae animo
per substantiam pari fide ministrata. Nam qui libent
audierat unde omnia tua & da pauperibus & ueni
sequaere me. huic libentissime unusquisq; si quid
misericordiae animo deuouerat dispensandum in
gerebat securus. Illi sua cuncta committens cuius in
relinquendis omnibus secutus fuerat exemplum.
Hinc ad eum frequens & diuersarum regionum castita
te concursus & uere et ille erat qui non ut parcus dis
pensator aut timidus respectu sibi creditae excres
centis cottidie congregationis aliqua tribueret.
plura seruant (ret) sed quid cotidie in alieno faceret
quod in suo semel fecerit. Hoc est mihil sibi nihil
esuis praeter praesentium dierum uictum & uestitū
reseruaret. exhaustae aliquando dispensationis

substantia · fides numquam · Quadam enim uice
cum unum iam ex multis milibus aureum nummū
profluā ad munificentiā largitate retineret · hunc ip
sum iam in multarum rerum defectu constantissime
praetereunti pauperi dedit · & me ceterisq; aliis adstan
tibus dixit · Certum est iam adpropinquare qui defe
rat · si iam non habet munificentia nr̄a quod profe
rat; uix trium uel quattuor horarum spatium die
fluente transierat · et continuo qui uerbis suis fidē
fecerat occurrit · O felix munificentia · cui fides
ministrauit · O felix fides · cui munificentia nū
quam moram fecerat · & uere quantum fides
sua subpeditabat dispensare sua tantum manu
non occurrit; plurimos multis locis probatis
simos uiros habuit · quorum semper manibus
quod sibi deferebatur expenderet · sic unius
dispensatoris gratia dispensatores multos
habebat; & fides sua quasi communis quidam
fons & dantibus & accipientibus plurimis p
fluebat · Nullius paene angustiae ad ipsum
peruenerunt · quae ultra ipsum protenderentur
ac non in ipso metam reppererint · Hinc certa iam
tim ad illum ut putabat · aut certe ut optabat
latentem undiq; litterarum officia per latas
quibus ille quam nouis affectibus uariata redde
bat · quam grauia quam blanda quam dulcia;
unde pulcherrimae splendidus mundo splendi
dior in xp̄o emulus uir titis suae beatus euche
rius cum ab heremo in tabulis ut adsolet cera
in litis in proxima ab ipso degens insula litteras
eius suscepisset · mel inquit suum ceris reddidisti
Quis itaq; non beatum se beatam domum · beatis
sima sua credidit · In paruo & ore ipsius mune
re magna benedictione ditatus · & sane tantum
inscriptis illius salis tantum dulcedinis erat ·
ut non scriniis aut armariis · sed arca pectoris
condi mereretur · Inde est quod plurime ain
scripta sensibus f erunt · & libentissimae ad tes
timonium amoris sui proferunt · Deniq; quis
umquam tantum sibi amicorum praesentibus
in ligauit officiis; quantos ille qui se diligerent ·

& auidissime desiderarent habuit ignotus; Inter
ea ego dum multimodam eius in omnes gratiā
memoro · in me infinitam curam praetermitto ·
Cum ipsius utiq; mihi cura non minus in xp̄o salu
tis attulerit · quam amor inter nos ornamenti
& amoris reliquit · Mei enim gratia quod ad
meritum suum & iudicium meum pertinet ·
patriam quam fastidierat non dedignatur acce
dere · nec refugit laborem tanti itineris · suis
precipue multis iam dudum infirmitatibus gra
uem · meq; illic iam in illis annis nimis amicū
seculo & contumacem dō · ut reductor & ue
rax ad amorem xp̄i blanda manu temptat ·
Longum est intromittere illam in exhortationibus
ingenii sui uiolentiam · In quibus cum iam ante
propositum acerrimos sibi metipsi ad conuer
sionem stimulos admouere potuisset · haustis
diu sapientiae fontibus multipliciter diffundebat ·
sed cum partam in aures meas pietatis illius uerba
descenderint · Ad solita orationis praesidia conuer
titur · & ita defectus sui clamore pulsus duritia
mea piissima sed iusq; ad misericordiam pulsauit ·
& penetrauit aures & uere obluctante mihi · & p
per secularem illam nimis periculosam consuetudi
nem · obstinationem interdum meam sacramento
obstringenti profecto ut ita dicam spū antequā
praemiseramus · hoc inquies quod mihi tu non pres
tas · d̄s praestat · Et o quam diu duritiam meam
mollire nisus est imbre lacrimarum quam pius
mecum pro salute mea osculis amplexibusq; certa
uit · Ad p̄sens tamen ut ille ait · uici pessima uic
toria & agitandum me illinc & edomandum dex
tera dī suscepit · Ille enim me oratione tradiderat;
qui tunc in corde meo fluctus quae tempestates
diuersarum & inter se compugnantium uolunta
tum excitatae sunt · quoties sibi in animo meā
uelle & nolle successit · Et quid plura · absente illo
partes in me suas xp̄s exsequitur · Et post triduū
orationibus suis per misericordiam dī mea contu
macia subiugatur; fugauerat enim somnum
cogitatio · & inuitante me pio dn̄o totus eminus

cum uoluptatibus suis mundus adstabat ·
Quid expetendum quid relinquendum suaderetur —
Animus mecum meus tamquam conlatis apud
amicum tractatibus uentilabat; Gratias tibi ihesu
bone gratias · qui disrupisti uincula mea famuli
tui honorati pia supplicatione permotus · & inie
cisti mihi uincula amoris tui quibus si teneas ·
numquam peccati uincla reualescent · Occurro
itaque subditus qui superbus abscesseram · & omni
contradictione deposita · nouus peccator accedo ·
sic sic scio ratio fugitiuos suos reducet · sic contuma
ces subiugat · sic expugnat rebelles; Iam quibus
ille tunc lacrimis ariditatem meam inrorauit ·
quam pio fletu me quoque traxit in lacrimas · tali
me humilitate & blandimento · tamquam si ipse ex me
exciperet excepit · Ablata est ilico causa remorandi ·
Tunc primum illam esse patriam quam fugiendam
esse dudum crediderat agnouit · Educit me secum
suam praedam gaudet triumphat exultat ·
Heremo me iam tamen exemplo suo secreti cupi
dum festinat includere · Alit primum lacte · &
postmodum cibo potat & iam profluo illo qui
in se erat caelestis fontis sapientiae · Atque utinam
tantum angustiae spiritus mei recepisset · quan
tum ille studet infundere · praeparasset me pro
fecto uobis & desiderio uestro dignum dedis
set · & successorem sibi idoneum nesciens & ud. r. rel.
Iam uero quam proflua illius in omnes caritas
quod sine inuidia dixerim · quantum in me
adiecerat · & leue illud Christi iugum quantum mi
hi lenius blandimentis suis fecerat · quoties
me mentem suam · quoties animam · quoties
linguam suam nominabat · quam inpatiens
absentiae quam semper indignissimi conspec
tus mei cupidus erat; Quid de his omnibus dicam ·
nisi illud propheticum quod dominus ei retribuit
pro me · Interea ego dilectissimi strictim contin
gens potius cuncta quam referens de sollertis
simo pastore uestro · ea quae aliis potius quam
uobis erant nota replicaui · sacerdotium quip
pe suum in ecclesia hac nomine actu · uidimi

scimonia · uero & actibus iam prius sum initum;
sed unde illud quaeso quod tam longinquo
tam ignotus expetitur · quis illam absentis
nec prius uisi gratiam uestris pectoribus adfixit
Quis illud desiderium suscitauit · ut orbatis his
quibus a domino apud heremum indultus erat uobis
nasceretur; ille utique qui cuncta dispensat ·
Ille qui eum et patriae suae quamdiu congruum
uidebat indulsit · & per maria · per terras ad
utilitatem uidentium hanc tantam circumegit
in summa ex illo breui quo uobis indultus est tem
pore facile metiri datur · quid plus de illo
in his quid minus dixero · Uidistis enim dilectissimi
illam sollicitudinis uigilantiam · Illud disciplinae
studium · illas pietatis lacrimas · illam iugem ac
perpetuam mentis serenitatem · Cuius testimonium
uultus inmutabilis erat · Audistis quoque os illud
congruens uitae · In quo erat conscientia puri pecto
ris sermonis luculentia · uidistis illam latitudi
nem caritatis · quae tanta in illo fuit · ut non inme
rito de illo sic idem cuius proximam sententiam
posui dixerit · quod si arbitrio suo caritas ipsa exp
rimenda esset in uultum honorati potissimum
pingi debere (uultu) uideretur · Quis itaque illum umquam
sufficienter uidisse sibi uisus est · Cui non loco
omnium affectu · fuit · quis ita blandimentum
cum seueritate coniunxit · quis ita mixtam
hilaritate disciplinam propinauit · quem non
cum ipsius qui corrigebatur uoluntate correxit
quando laetitia illius quicquam lasciuiae redo
lens · quando tristitia non salubris · quando ge
mitus nisi de peccati alieni merore descendens ·
quis eum non auctorem inuenit quam prius ui
deret · semper in summitate uirtutum posi
tus · semper quo crescere possit inuenit ·
Iam uero sub exhortatione ipsius quis anxius
non dolorem suum spreuit · quis feris moribus
non insaniam suam execratus est · quis arrogans
non plus quam omnes superbiam ipse suam
abominatus est · Quis lasciuus luxoriam non
detestatus · et quid plura omnibus omnia

ut apostolus ait factus commune omnium medici
na erat. Nullam paene gratiam non ita se tam ple
nam habuit. ut ipsam specialiter excolere et possi
dere tamquam unicam putaretur. In nullo uitae
ordine non ita euiguit ut ipsi specialiter aptus uide
retur. Denique ut primum ecclesiae huius regimen ac
cepit prima ei cura concordiae fuit. et precipuus
labor fraternitatem calentibus adhuc de adsumendo
episcopo studiis dissidentem mutuo amore conectere.
tamquam probatus Israhelis agitator probe no
uerat non facile quicquam discordantibus impera
ri. Studebat praeterea amore potius re gere
quam terrore dominari. ut uoluntaria magis
quam coacta correctio. hinc quoque subditis adice
ret ornatum. ne ad officium suum compulsi putarentur.
Confestim itaque exclusa discordia illi quae est institutu
omnium mater caritati locum praebuit. Floruit
igitur sub ipso Christi ecclesia sicut monasterium ante
floruerat. creuit gratiis decreuit metallis. In
gressa uidelicet disciplina tamquam domo sua do
minam mammona iniquitatis exclusit. et quae
otiose diu congesta fuerant dignis tandem usibus
deputauit. dudum defectis (ante) thesauros suos misit.
Iterumque qui obtulerant oblationum suarum re
frigeria senserunt. hoc solum quod ministerio suf
ficiens erat reseruauit. sed si exigisset usus nec
ministerio ut reor pepercisset. alieni temporis
uota dispensationem suam fecit. Operari etiam in
ter extrema non destitit. multos in lectulo suo uer
bi dispensatione ditauit. sed quamdiu illum lectulus
tenuit. cui superare etiam uicinas morti lassitudi
nes iam in consuetudinem uenerat. ultimum dolori
bus iam reluctantibus epiphaniorum die in eccle
sia sermonem habuit. nesciens umquam conflic
tante cum infirmitatibus fide dolori magis cor
poris quam spiritus feruori adquiescere. Seruiuit desi
deriis uiris supra suas uires. Non illum siquidem
aliqua extrinsecus superueniens egritudo non
subitus febrium aestus absorbuit. sed diu dilata
infirmitas nimio dudum propositi uigore con
tracta. et adhuc remissioni parum adquiescen

do ingrauescens. Octauo cum uel nono hodie sollem
nitate praedicta paulatim ex tenuendo confecit.
Uix quatriduo tamen nobis suam in officiis carita
tem debitis praesentiam denegauit. Timens utique
ne suos uicinia transitus sui contristaret. nullum
quamquam grauis inter grauissimas aegritudines fuit.
nulli ut assolet ullum infirmitatis suae horrorem
intulerunt. et quidem hoc ordine illud sancti spiritus recep
taculum conquieuit. Ceterum inpollutae illius mentis
uigorem incredibile est quam integrum usque in extrema
seruauerit. Ac primum semper uberrime suos con
solatus est. ac (nihil) magis timuit quam ne diutina
nos desperatione conficeret. Intellegens bene facilius
ferri extrema quam dubia. abstersit semper sermone
condito circumstantium lacrimas. quas tamen quo
magis abstergit infracta grauiorem suo dolore non
computabat. Non facile quisquam tam forti pectore
inter quaelibet aspera et diu tolerata. Nec optauit
aliquando mortem nec expauit. Nam quem ui
uere inter quae libet grauia in Christi seruitute non
piguit. ad nouam uitam per communem illam
nouae uitae ianuam transire non timuit. Praeme
ditata enim illi ultima hominum necessitas non
repentina aduenerat. Quadam autem uice comprime
re lacrimarum mearum tempestatem. et abrum
pere fletuum riuos laborans. Quid inquit fles ine
uitabilem humani generis necessitatem imperatam
ergo te inuenire transitus meus debuit. cum me non
inuenerit imparatum. Cumque ego indita singul
tibus ut cum poteram uerbis ipsius uerba subnecte
re. quod iam non destitutionem meam dolerem
quippe qui mihi orationum suarum patrocinia num
quam defutura considerem. uno me (frater) dolorum suorum
uulnere et difficilium inter extrema luctaminum
grauiter affligi. Et quid ego inquit minimus om
nium misero ad ea quae sanctorum plurimi in supremis su
is acerrissima pertulerunt. et commemorat
aliquod adiecit quod credo alicubi legerat.
Magni inquit uiri multa patiuntur ut alios pati do
ceant. nati sunt in exemplum. Confluentibus
autem ad se potestatibus praefecto et praefectoriis

(utiliora)
./. quin et post transitum [illegible] rerum [illegible].

uiris quam feruentia sub mortali iam frigore
mandata deprōmsit. Ab ipso exitu suo sumens acer
rimum exhortationis exordium. et dignum plane
erat. ut qui uitae semper exemplū prebuerat etiā
mortem suam in exemplum aduocaret. Uidetis itaq;
inquit quam fragile habitemus hospitium quo li
ber uiuendo ascenderimus. illinc morte detrahi
mur; ab hac necessitate neminem honores nul
li nullum thesauri redimunt; Haec iustis et iniustis
haec potentibus humilibusq; communis est.
Magnas xp̄o debemus gratias. qui mortis resur
rectione propria. mortem nr̄am spe resurrecti
onis animauit. Aeternam uitam afferens. dis
cusso aeterne mortis horrore; si ergo uitam agi
te. ne uitae extrema timeatis. et hoc quod mor
tem appellamus quasi eam migrationem ex
spectetis. mors paena non est si non ad supplicia
deducit. Durum quidem est carnis animaeq; diuulsio
sed multo durius in gehennae flammis erit. car
nis animaeq; consortium. Si igitur omni uita genero
sitatem suam sp̄us cognoscens bellum corpori et
corporalibus uitiis certamen indixerit. et felici
discretus a carnata conluuione diuortio. aeter
nae pacis inpollutam seruet utramq; substantiā
illic feliciter copulandam. ubi exultabunt sci in
gloria et laetabuntur in cubilibus suis. hoc est in
corporibus tamquam in receptaculis suis. cum ea
quae iustitiae dedicauerint membra socialia.
tamquam consueta hospitia cognoscent. hoc itaq;
agite hanc uobis honoratus uester hereditatem.
reliquit supremo altu suo. Ad hereditatem uos
regni caelestis inuitat. nullus nimio mundi huius
amore teneatur. optimum est ut uoluntate fasti
dias. quo te uides necessitate cariturum. Nemo
opibus diffluat. neminem uia diuitiarum pō
pa corrumpat. salus est pretium salutis in ma
teriam p̄ditionis adsumere et illo capi quem quā
quo redemi potest; plus interea uultu plus oculis
emicante in caelum sensu monebat. Impar est
quidem ignoto sermoni suo sermo referentis.
sed non minus imparia sp̄ui suo uerba erant mo

nenti. talibusq; exhortatione et insolito quodam
nutu oratione profusa. Inusitatum quoddam mini
benedictionis impendit. Deficiente membrorū
ministerio noua semper mentis gratia pullulabat.
Ornatus utiq; omnibus. neq; enim multa in actibus
suis minus plena restabant. cum omnes caros suos
mente concurreret. quantos nominatim profer
re lassitudo non uetuit. missa per eos qui adstabant
salutatione ditauit. Mihi uero an aurem excusa in
quit sco illi fieri non potuisse quod uoluit. Magna
et admiranda sollertia. inter grauissimas illas mortis an
gustias prouidisse. ne cuius tristitiam non quan
tum inseuerat abstergeret. ne quid certe inexcusa
tum relinqueret. somno deinde ultimo exceptos
in mortis quietem dormiens transiit. sine ullo ut
sese habent suprema luctamine. nullas difficiles
obitus moras sensit. Angelicis choris anima illa
scā. generosa. sincera. et ab omni contactu mundi
incontaminata suscipitur. multorum interea
uariis uisionibus somnus incutitur. quarum
tamen una omnium facies erat. quod scilicet
sco illi occurrerent officia scōrum et uere ille
in eodem mediae noctis puncto ecclesiam in occur
sum sci corporis conuentus impleuit. ut non nisi
angelicis nuntiis suscitatus putaretur; Relin
quitur u agitatum semper sp̄u plenum gratiae
corpus exanimum integrum siquidem uultus
decorem faciei omnibus gratia seruauit. probe
uos ita nostris et multo plenius uobis quam ser
mo sufficit animorum meditatione describitis.
neq; enim ullius non magno sibi damno adfici ui
sus est si conspectu corporis sui caruit. si non ut
quemq; aut reuerentia. aut amor suaserit
osculum oris ipsius. aut quibuscumq; membris ipsi
us impressit. aut feretro sc̄m illud corpus mag
na fidei ambitione uestitum est. maiore post
modum dum sepulchro admouetur paene nuda
tum; nec enim pepercit scitatis amictu suo pallius
fides quae pretiosissimi muneris loco habuit
aliquam de uelaminibus illius fimbriam decerp
sisse. testatur in exequiis illius uester affectus.

refecisti in funere suo latentem. Adhuc inter uos/
peregrinationem meam paulisper me tamen ipsa
in ipso animi caritate; quem enim illo die sua
tecta tenuerunt. aut quis non tamquam pecul
iari luctu obrutum basilicae huic. moenia urbis
huius dederunt. pro magno munere habui me
lecto aut manum admouisse. aut ceruicem sub
iecisse quid dicitis. non sine uestra gloria gloriam sua.
Nam et illa exequiarum religio fidei deuotio erit.
Et tam letum erat habuisse talem: quam gra
ue talem amisisse. nec parum fiduciae dat sepul
chri sui gratia. Nam cuius hic ossa condidimus/
In caelo utique patrocinia praesumimus praelata
Tunc ante feretrum ipsius aromata et incensum uiui
dimus. sed maiora de uestris mentibus dns. In tanto
erga tantum pastorem affectu uiro odoramenta
suscepit, persultauit in gloria sua dei gloria et in
diuersis diuersarum linguarum choris amor
consonus; pius dns quis stimulando animos uestros
ad dilectionem paruitatis meae dedit. ne a sepulcro
illius longius abessem. Illud etiam uobis orant
bus dabit. ne animis illius longe recedam. sed
quicquid illum egisse cognouero. id sine explora
tione aliqua aut disputatione facturum agere
festinem. Uobis enim me nesciens tanto labo
re quaesiuit. uobis tam propensa sollicitudine
et cura utcumque erudiuit quaerens in me fidei
sicut sanguinis sui uenam. Uobis me tanto per
litteras. tanto per excursum suum ambitu ab
insula. cui me directis episcopatus sui principiis
secreti amore reddiderat. Nam audeo dicere
nesciens fortasse praescius admonebat. ut mihi
iuxta sepulchri sui sedem in amore nostro patriam
conlocaret. sed quid agimus quod inmaturum
me maturo excessu tradidit. non est nostrum
secretum aeterni regis nullo uel leuiter culpa
re iudicio. non facile senseritis quantum ami
sistis boni. si redintegratum uobis bonum uir in
fuisset. O magna et multi[illegible]ta honorate tua glo
ria non indiguit meritum tuum signis probari.
Ipsa enim conuersatio tua plena uirtutibus et ad

miraculis nouitate praecelsa perpetuum quod
dam signum inministrauit. multa quidem tibi diuini
tus signorum specie indulta nouimus quicumque
propius adsistebamus. sed in his tu minimam tui par
tem computabas. maiusque tibi gaudium erat
quod merita et uirtutes tuas dns scriberet. quam
quod signa homines notarent; et tamen quod esse
maius uirtutis signum potest quam signa fugere et
occultare uirtutes. et uere tam familiaris quodam
modo oratio tua xpi auribus erat. ut enixissimis
precibus impetratum putem ne uirtutem tuam
clamarent signa. habet et pax martyres suos
xpi enim tu perpetuus quam diu in corpore mora
tus es testis fuisti. Illud enim stupendum quod
[illegible] adolescentiae tuae robur perpetuo abstinen
tiae rigore tenuatum. ad illam quam uidi
mus aspectu licet decoro senectute exilitatem re
dactum. Crux utique cotidiana consumpsit
quam tamen sine ulla semper nobili super stitio
ne seruasti. Omnis semper nimietatis et cogna
tum nimietatibus gloriae fugiens adpetitum,
Numquam in tuo ore. nisi pax. nisi castitas. ni
si pietas. nisi caritas. numquam in corde nisi ho
rum omnium fons xps habitauit. qui tibi et per
te plurimis caritatis gaudii pacis longanimita
tis fidei modestiae continentiae fructus minis
trauit exuberantes. et multiplicem copiam in
multorum salutem et gaudia. ut non inmerito
illi cantaueris: qui timent te uidebunt me et lae
tabuntur. Cui omne semper conuersationis tuae
bonum adscripsisti. Illud assidue tibi actitans in
gerens. Quid enim habes quod non accepisti. aut
si accepisti quid gloriaris quasi non acceperis.
sed hoc magis tuum erat. ut et tuae bonum quo
magis tuum negabas; hinc commune omnium
dnm desiderantium solamen fuit. tu econtra in
dno exultare suadebas. resonante affectum tuum
uoce blande modolationis inmurmurans. laete
tur cor quaerentium dnm; Nulla tibi usquam
maior quam in orationibus et psalmis uoluntas.
tuis in tantum medullis xps insederat. ut in

X Uobis enim me ut uideo iam tunc pillum direxerit, uobis hic et indignum praeparauit.

dum quod expertus loquor, membris tuis placido sopore devinctis. Illum tamen etiam insomnis officio solito tua lingua resonaret. Saepe dormiens sanctissime exhortationis, saepe orationis affectuosissime verba fudisti. Agebatur itaque in lectulo corporis requies, mentis in xpo. Et quidem haec prout quisque adfuimus experti sumus. Tua vero unica semper omnium requies. Quam alacer quam sepe referebas somnia non aliquid praesagantia neque aliqua in futurum anxietate sollicita, sed inrequietis animis desideriis excitata martyrium scilicet quod semper meditatione gestabas. Interdum inludente credo et provocante cupiditatem tuam dno tamquam excitatu. In fide prava iam persecutione peragebas. Et ut reputo neminem diffidere tibi ad martyrium tempus non animum defuisse. Cotidianus siquidem in sincerissimis tractatibus confessionum patris ac filii et sps sci testis fuisti. Nec tam facile, tam exerte, tam lucide quisquam de divinitatis trinitate disseruit. Cum eam personis distingueris. Memento itaque amice dī utique memento iugiter mei, dō incoinquinatus adsistens. Et canens illud canticum novum et sequens agnum quocumque vadit, tu illi pedisequus, tu nobis patronus orationum nostrarum interpres acceptabis et fortis adsertor profusas ad sepulchrum tuum alumni regis preces perfer. Impetra ut conspiratione communi simul sacerdos et populus quae vixisti quaeque docuisti aliquatenus obtinere mereamur. Per dnm nrm ihm xpm filium tuum qui cum patre et spu sco vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

EXPLICIT SERMO SCI HILARII EPI IN DEPOSITIONE DOMNI HONORATI EPISCOPI.

INCIPIT VITA VEL VISIO SCI FURSEI QD EST XVII KL FEBR.

Fuit in hibernia vir vitae venerabilis fursеus nomine, nobilis quidem genere sed nobilior fide, saeculi huius dignitate inter suos clarus, sed in divinorum munerum gratia ubique praecipuus.

Huius viri infantia sacris quibusdam miraculorum praesagiis a parentibus fulgebat. Summis etiam sacerdotibus per divinam gratiam providentibus sacris litteris et monasticis erudiebatur disciplinis. Crescente vero aetate et gratia providentiae erga illum omnium affectus cotidie crescebat. Erat enim forma praecipuus, corpore castus, mente devotus, affabilis conloquio, amabilis aspectu, prudentia praeditus, temperantia clarus, interna fortitudine firmus, censura iustitiae stabilis, longanimitate largus, patientia robustus, humilitate mansuetus, caritate sollicitus, et in eo omnium virtutum decorem sapientia adornabat, ut secundum apostolum sermo illius semper in gratia sale esset divino conditus. Bonorum ergo operum et gratia plenus patriam parentesque relinquens, sacrae scripturae studiis aliquot vacabat annis. Ac sufficienter instructus monasterium in quodam loco construxit. Ubi undique religiosis confluentibus viris aliquos etiam parentes pia sollicitudine evocare curavit.

Hac ex causa dum patriam parentesque visitare properaret, cum et inter illos sacri verbi semina spiritalibus seminaret eloquiis, quadam die corporis egrotantis molestia corripitur. Ac deinde ad paternam amicis suggerentibus commigravit domum, quo illo super alterius manum innitente perrexit. Haud longe a domo vespertinalem ex more suis psalmodiam orationi intentus tenebris subito circumdatus restitit. Nec dum enim pedes movere infirmatus valebat, sed quasi iam mortuus ad proximam deportatus est casam. Et cum se tenebrarum caligine circumdari vidisset, quattuor manus desuper ad se extentas conspexit, tenentesque illum per brachia niveis sub volabat pennis. Manus quippe sub pennis erant, quae illum